

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.gov.pl/web/sprawiedliwosc [Translation already published on the official website of the Polish Ministry of Justice] Permission to re-publish this translation has been granted by the Polish Ministry of Justice for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC

© Ministerstwo Sprawiedliwości, www.gov.pl/web/sprawiedliwosc [Tłumaczenie zostało już opublikowane na oficjalnej stronie Ministerstwa Sprawiedliwości] Zezwolenie na publikację tego tłumaczenia zostało udzielone przez Ministerstwo Sprawiedliwości wyłącznie w celu zamieszczenia w bazie Trybunału HUDOC

SEKCJA PIERWSZA

SPRAWA GAUGHRAN przeciwko ZJEDNOCZONEMU KRÓLESTWU

(Skarga nr 45245/15)

WYROK

Art. 8 • Poszanowanie życia prywatnego • Nieproporcjonalność bezterminowego przechowywania profilu DNA, odcisków palców i fotografii osoby skazanej za czyn zabroniony o drobnym ciężarze gatunkowym • Zawężenie marginesu oceny przy ustalaniu terminów przechowywania danych biometrycznych osób skazanych • Nierozróżniający charakter kompetencji do przechowywania • Brak uwzględnienia powagi czynu lub potrzeby bezterminowego przechowania • Brak procedury kontrolnej

STRASBURG

13 lutego 2020 r.

OSTATECZNY
13/06/2020

Wyrok ten stał się ostateczny na podstawie art. 44 ust. 2 Konwencji. Wyrok może podlegać korekcie wydawniczej.

W sprawie Gaughran przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Seksja Pierwsza), zasiadając jako Izba w składzie:

Ksenija Turković — *Przewodnicząca*,
Aleš Pejchal,
Armen Harutyunyan,
Pere Pastor Vilanova,
Tim Eicke,
Jovan Ilievski,
Raffaele Sabato — *sędziowie*,

Abel Campos — *Kancierz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 stycznia 2020 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 45245/15) przeciwko Zjednoczonemu Królestwu Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, wniesionej do Trybunału w dniu 20 października 2015 r. na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez obywatela brytyjskiego — p. Fergusga Gaughrana („skarżący”).

2. Skarżący, któremu udzielono pomocy prawnej, reprezentowany był przez p. Paula Fitzsimonsa z kancelarii prawnej Fitzsimons Mallon Solicitors, praktykującego w Newry. Rząd Zjednoczonego Królestwa („Rząd”) reprezentowany był przez Przedstawicieli — p. Chanakę Wickremasinghego (m. Chanaka Wickremasinghe) i p. Verity Robson, oboje z Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Wspólnoty Narodów (*Foreign and Commonwealth Office*).

3. Skarżący zarzucił na podstawie art. 8 Konwencji, że bezterminowe przechowywanie jego profilu DNA, odcisków palców i fotografii zgodnie z blankietową polityką przechowywania danych osobowych każdej osoby skazanej za czyn zabroniony podlegający wpisowi do rejestru stanowi nieproporcjonalną ingerencję w prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, której nie da się uzasadnić.

4. W dniu 13 lipca 2017 r. sprawa została zakomunikowana Rządowi.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

5. Skarżący urodził się w 1972 r. i mieszka w Newry.

A. Stan faktyczny

6. Dnia 14 października 2008 r. ok. godziny 1.35 skarżący został poproszony przez policję o zatrzymanie się na punkcie kontrolnym. Został zatrzymany za podlegający wpisowi do rejestru (tj. zagrożony karą pozbawienia wolności) czyn zabroniony kierowania pojazdem przy nadmiernym stężeniu alkoholu we krwi wbrew Rozporządzeniu z 1995 r. dla Irlandii Północnej o ruchu drogowym (*Road Traffic (Northern Ireland) Order 1995*) i przewieziony na posterunek policji, gdzie pobrano od niego próbki wydychanego powietrza. W próbkach ustalono obecność 65 mg alkoholu na 100 ml wydychanego powietrza — 30 mg powyżej dopuszczalnego stężenia. Tego samego dnia pobrano od skarżącego następujące informacje i dane na jego temat: odciski palców, fotografię i nieintymną próbkę DNA z wymazu policzkowego. Z próbki DNA został następnie pobrany profil (cyfrowy wyciąg kluczowych danych).

7. Dnia 5 listopada 2008 r. skarżący przed Sądem Magistrackim w Newry (*Newry Magistrates Court*) przyznał się do popełnienia czynu zabronionego kierowania pojazdem przy nadmiernym stężeniu alkoholu we krwi. Stał się on zatem osobą skazaną. Orzeczono wobec niego karę grzywny w wysokości 50 funtów szterlingów (GBP) i zakaz prowadzenia pojazdów na okres 12 miesięcy bez wymierzenia kary izolacyjnej czy to bezwzględnej, czy z zawieszeniem wykonania. Zgodnie ze stosownymi przepisami skazanie zatarło się z upływem pięciu lat, tj. w dniu 5 listopada 2013 r. Oprócz skazania za kierowanie pojazdem przy nadmiernym stężeniu alkoholu we krwi skarżący skazany został również dnia 6 czerwca 1990 r. (jako siedemnastolatek) za „naruszenie porządku” na karę grzywny w wysokości dwudziestu pięciu funtów.

8. Dnia 15 stycznia 2009 r., nieco ponad dwa miesiące po przyznaniu się do winy, pełnomocnik skarżącego wystąpił na piśmie do Służby Policyjnej Irlandii Północnej (*Police Service of Northern Ireland*, „PSNI”) z twierdzeniem, że przechowywanie fotografii, odcisków palców i próbki DNA jest niezgodne z prawem. Zażądał, aby zniszczono je lub zwrócono skarżącemu. Dnia 27 lutego 2009 r. PSNI odpisała, że skutki prawne orzeczenia tut. Trybunału w sprawie *S. i Marper przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [WI], skargi nr 30562/04 i 30566/04, ETPC 2008, są kwestią do rozstrzygnięcia przez Rząd Zjednoczonego Królestwa, a PSNI zastosuje się do wszystkich zmian stanu prawnego w Zjednoczonym Królestwie.

9. Próbkę DNA skarżącego została zniszczona w 2015 r. PSNI w dalszym ciągu przechowuje i zamierza bezterminowo przechowywać w swoich aktach profil DNA, odciski palców i fotografię skarżącego pobrane od niego dnia 14 października 2008 r.

B. Postępowania krajowe

1. Wysoki Trybunał Sprawiedliwości Irlandii Północnej (High Court of Justice of Northern Ireland)

10. Skarżący ubiegał się o zezwolenie na wystąpienie z wnioskiem o kontrolę sądową dalszego przechowywania przez PSNI jego danych biometrycznych, tj. odcisków palców, fotografii i profilu DNA. W owym postępowaniu skarżący domagał się wydania:

a) orzeczenia ustalającego, że bezterminowe przechowywanie tych danych jest niezgodne z prawem i stanowi nieuzasadnioną ingerencję w jego prawo do poszanowania życia prywatnego w świetle art. 8 Konwencji; oraz

b) skierowanego do organu zakazu korzystania z przedmiotowych danych w jakikolwiek sposób.

11. Wysoki Trybunał Sprawiedliwości wydał wyrok dnia 13 listopada 2012 r. Orzekł, że przechowywanie danych biometrycznych skarżącego stanowi ingerencję w rozumieniu art. 8 Konwencji, jednak jest ona uzasadniona i nie jest nieproporcjonalna z następujących jedenastu powodów (patrz § 44):

i) Dzięki budowaniu bazy takich danych pochodzących od osób skazanych uzyskuje się bardzo użyteczne i sprawdzone narzędzie w walce z przestępczością ze względu na pomoc w identyfikacji osób. Jasnym jest, że im większa ta baza danych, tym bardziej okaże się pomocna. Jakkolwiek niezmiernie użyteczna w walce z przestępczością byłaby powszechna baza danych, ważąc prywatne prawa jednostek z dobrem, jakie przyniosłby taki powszechny system, należy znaleźć właściwą równowagę. Doświadczenie wskazuje, że osoby, które dopuściły się czynów zabronionych, mogą popełniać kolejne. Podjęta przez państwo decyzja, aby za kryterium progowe przyjąć skazanie za czyn zabroniony znaczącej wagi, jest w pełni racjonalna i służy realizacji uzasadnionego celu zwalczania przestępczości i ochrony życia oraz praw innych osób.

ii) Prawa i ekspektatywy osób skazanych różnią się w sposób istotny od praw i ekspektatyw osób nieskazanych. Punkty równowagi między interesem publicznym a prawami osoby skazanej w przeciwieństwie do osoby nieskazanej nieuchronnie będą się od siebie zauważalnie różnić. Strasburg uznaje, że nawet w przypadku niektórych osób nieskazanych przechowywanie danych przez pewien czas może być uzasadnione w interesie publicznym.

iii) Zidentyfikować osobę po odciskach palców i próbce DNA można jedynie przy pomocy biegłego lub za pomocą zaawansowanych urządzeń. Przechowywany materiał nie ujawnia niczego na temat budowy fizycznej, cech osobowości ani życia zainteresowanej osoby, a jednocześnie stanowi obiektywny materiał do identyfikacji, którego istotność i użyteczność ograniczają się do porównania z materiałem pobranym od osoby prawnie zobowiązanej do jego dostarczenia.

iv) Dozwolony prawnie sposób korzystania z takiego materiału jest surowo ograniczony przepisami.

v) Materiał ten może być równie dobrze obciążający, jak i odciążający, a więc działać na korzyść osoby takiej jak skarżący. Jeżeli jest on obciążający, wówczas jego wykorzystanie pomaga wykryć osoby prawdopodobnie biorące udział w czynie zabronionym, co stanowi istotny interes publiczny.

vi) Istnieje procedura dopuszczająca możliwość wystąpienia z wnioskiem o usunięcie danych w wyjątkowych przypadkach.

vii) Jakiegokolwiek rozróżnienie w ramach systemu między kategoriami skazań wymaga działań administracyjnych z potencjałem złożoności administracyjnej. Lord Steyn wskazał na pole do potencjalnie niekończących się zawistnych sporów w przypadku stosowania rozróżnień. Jakkolwiek podniósł on ten argument w kontekście rozróżnienia między osobami skazanymi a nieskazanymi (popewniając w ten sposób błąd według trybunału strasburskiego), argument ten zachowuje swoją moc w kontekście rozróżnień w ramach osób skazanych. Lord Najwyższy Sędzia Carswell w *Re McBride* [1997] NI 269, pkt 274, zwrócił uwagę, że celem ustawodawcy było zapewnienie jak najszerzego pokrycia bazy, aby stworzyć w ten sposób policji optymalne możliwości wykrywania sprawców. Z wyroku w sprawie *Marper* wynika konieczność ochrony osób nieskazanych, zaś aktualne przepisy prawa i polityka ograniczają już przechowywanie danych do osób skazanych za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru. Zdaniem organów władzy dopuszczenie dalszych wyjątków podważałoby skuteczność procesu mającego na celu zbudowanie bazy danych osób zaangażowanych w działalność przestępczą, mającej pomagać w walce z przestępczością. Taka konkluzja władz państwowych jest uzasadniona i racjonalna.

viii) W ramach aktualnej polityki faktycznie dokonuje się rozróżnienia między a) osobami nieskazanymi i skazanymi za czyny niepodlegające wpisowi do rejestru a b) osobami skazanymi za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru. Oznacza to taką politykę i intencję ustawodawczą, która nie jest ani blankietowa, ani nierozróżniająca, lecz rozróżnia sytuacje. Dobór tego rozróżnienia wiąże się z osądem władz państwowych mającym na celu znalezienie równowagi między z jednej strony bardzo ograniczonymi skutkami wywieranymi przez przechowywanie i wykorzystywanie takich materiałów na życie prywatne osoby i minimalnym tego wpływem na intymną sferę życia, a z drugiej strony korzyścią płynącą dla społeczeństwa z utworzenia tak skutecznej bazy danych, jak tylko jest to prawnie możliwe, do pomocy w walce z przestępczością. Wybór, aby przechowywać dane osób skazanych za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru, stanowi wynik dokonanej przez organy państwa zrównoważonej i racjonalnej oceny.

ix) W niniejszym przypadku czyn zabroniony, którego dopuścił się skarżący, nie może, jak ów skarżący twierdzi, zostać opisany jako trywialny lub mający mniejszą wagę. Jest to czyn zabroniony, którego społecznie szkodliwy charakter pociąga za sobą potencjalne niebezpieczeństwo. Jednym z celów prawa karnego jest ochrona życia innych osób, zaś spożywanie alkoholu przez kierowcę stwarza niebezpieczeństwo dla życia ludzkiego. Na podstawie art. 2 wręcz obowiązkiem państwa jest wprowadzanie przepisów chroniących życie osób. Czyn, jako zagrożony karą pozbawienia wolności, podlegał wpisowi do rejestru.

x) Możliwe jest wprowadzenie ograniczeń czasowych przechowywania danych dotyczących poszczególnych kategorii czynów zabronionych, jak miało to miejsce w niektórych systemach prawnych, np. w Holandii (patrz *W. i Van der Velden*). Różne kraje prowadzą na tym polu różną politykę, a praktyka części z nich jest podobna do tej stosowanej w Zjednoczonym Królestwie. Wszelkie ograniczenia czasowe

są nieuchronnie dość arbitralne i trudno jest wskazać konkretny powód, dla którego powinien zostać wybrany taki termin a nie inny. Wprowadzanie ograniczeń czasowych dla niektórych czynów zabronionych jedynie w celu uniknięcia ewentualnego zarzutu nieproporcjonalności ma posmak defensywnej polityki na polu wymagającym prawidłowego równoważenia interesu publicznego z konsekwencjami działalności przestępczej. Wprowadzenie różnych terminów dla różnych czynów lub wyroków jednoznacznie przyczyniłoby się do wzrostu obciążenia administracyjnego i wymagało zmian oraz usunięcia wpisanych do rejestru danych. Złożoność ta jeszcze bardziej zwiększyłaby się w przypadku osób okresowo skazywanych za powtarzające się czyny zabronione mniejszej wagi. Usuwanie takich danych nie dawałoby sprawcy żadnych korzyści poza wiedzą, że jego dane nie są już przechowywane. Jak stwierdzono wyżej, przechowywanie tych danych stanowi jedynie nikłą ingerencję w życie prywatne sprawcy.

xi) Przechowywanie danych służy dodatkowemu celowi zniechęcania osoby skazanej do recydywy, bowiem sprawca ma świadomość, że policja dysponuje danymi mogącymi doprowadzić do jego wykrycia. Bezterminowe przechowywanie tych danych służy zatem w tej mierze użytecznemu celowi w perspektywie długofalowej.

Czynniki te prowadzą do konkluzji, że polityka bezterminowego przechowywania danych nie jest nieproporcjonalna, a zatem skarga winna zostać oddalona.

2. Sąd Najwyższy

12. Skarżący wniósł środek odwoławczy do Sądu Najwyższego, który wydał orzeczenie dnia 13 maja 2015 r. Na wstępie Sąd Najwyższy przywołał pytanie poświadczone przez sąd niższej instancji, który sformułował przedmiot postępowania odwoławczego w sposób następujący:

SĄD POŚWIADCZA, że wydane przezeń orzeczenie dotyczy następującej kwestii prawnej mającej znaczenie dla ogółu społeczeństwa.

Czy polityka Służby Policyjnej Irlandii Północnej polegająca na bezterminowym przechowywaniu profilu DNA, odcisków palców i fotografii osoby skazanej za czyn zabroniony podlegający wpisowi do rejestru jest naruszeniem art. 8 EKPC?

13. Sąd Najwyższy rozpatrzył zarzuty skarżącego i ustalił, że bezterminowe przechowywanie jego danych jest proporcjonalne. Dochodząc do tego wniosku, zauważył on, iż fotografię skarżącego przechowywano w odrębnej bazie niewyposażonej w funkcję dopasowywania, np. za pośrednictwem technologii rozpoznawania twarzy.

14. Autorem uzasadnienia dla orzeczenia przyjętego głosami większości sędziów był Lord Clarke. Podkreślił on, że wyrok Trybunału w sprawie *S. i Marper przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [WI], skargi nr 30562/04 i 30566/04, ETPC 2008, dotyczy jedynie osób nieskazanych. Niekoniecznie oznacza to, że system obowiązujący w Irlandii Północnej (i Zjednoczonym Królestwie) w stosunku do osób skazanych jest proporcjonalny. Stopień ingerencji w prawa przysługujące skarżącemu na podstawie art. 8 jest jednak niewielki, a między interesami publicznymi i prywatnymi ścierającymi się przy ustalaniu, czy ingerencja ta jest uzasadniona, należy znaleźć odpowiednią równowagę. Zjednoczone Królestwo dokonało tego ustalając próg przechowywania danych na czynach

zabronionych podlegających wpisowi do rejestru, co wydaje się proporcjonalne i uzasadnione. Lord Clarke uwzględnił fakt wymierzenia skarżącemu jedynie kary grzywny, nie zaś pozbawienia wolności, podkreślając jednak, że kierowanie pojazdem przy nadmiernym stężeniu alkoholu we krwi stanowi poważny czyn zabroniony. Zwrócił również uwagę na zasadę 7 Zalecenia Komitetu Ministrów nr R(87)15 jako użyteczną w pewnym stopniu poparcia tezie, że fakt ewentualnego zatarcia skazania może potencjalnie mieć istotne znaczenie; nie uznał jednak tego za czynnik decydujący. Zwrócił też uwagę na zastosowanie badanego systemu jedynie do osób dorosłych, podczas gdy w przytoczonej wyżej sprawie *S. i Marper* Trybunał badał system obejmujący również osoby małoletnie.

15. W dalszym toku analizy Lord Clarke rozważył pozostawiony organom władzy margines oceny. Dokonał przy tej okazji przeglądu systemów obowiązujących w innych państwach Rady Europy, komentując w sposób następujący:

Badając w sprawie *S. i Marper* margines oceny w przypadku osób uniewinnionych, ETPC przywiązał pewną wagę do faktu, że w przechowywaniu danych biometrycznych w takich przypadkach Zjednoczone Królestwo jest całkowicie albo prawie całkowicie odosobnione. Różnorodność podejść, jakie przyjmuje się wobec osób skazanych, jest o wiele większa. Sekretarz Stanu sporządził załącznik przedstawiający zarys sumaryczny kryteriów włączenia i usunięcia w innych jurysdykcjach. Dokument ten załącza się do niniejszego wyroku jako Załącznik B. Wynika z niego, że w podobnych przypadkach w wielu krajach terminy przechowywania danych biometrycznych są bardzo długie. Poza Anglią i Walią oraz Irlandią Północną, myślę, że Irlandia i Szkocja są jedynymi jurysdykcjami przewidującymi przechowywanie ich bezterminowo. Jest jedna kilka państw, w których przewidziane jest przechowywanie danych do śmierci. Są to: Austria — pięć lat po śmierci albo do osiągnięcia przez osobę wieku 80 lat; Dania — dwa lata po śmierci albo do osiągnięcia przez osobę wieku 80 lat; Estonia — dziesięć lat po śmierci; Finlandia — dziesięć lat po śmierci; Litwa — 100 lat od włączenia albo dziesięć lat po śmierci; Luksemburg — dziesięć lat po śmierci; Holandia — jak wyżej i przez 80 lat od skazania w przypadku osób małoletnich; Rumunia — pięć lat po śmierci albo do osiągnięcia przez osobę wieku 60 lat; Słowacja — 100 lat od daty urodzenia. Jak mi się wydaje, w kontekście praw wynikających z art. 8 różnica między przechowywaniem danych bezterminowo a przechowywaniem ich do śmierci albo w praktyce do śmierci jest niewielka albo żadna.

W Załączniku B ujawniono również inne rozwiązania. Wśród nich znajdują się: Belgia — 30 lat od włączenia; Francja — 40 lat od odbycia kary albo po ukończeniu 80 lat życia; Węgry — 20 lat od wykonania kary; Łotwa — po ukończeniu 75 lat życia; Polska — 35 lat od skazania; Niemcy — profile DNA podlegają kontroli po dziesięciu latach, a usunięcie zależy od decyzji sądu; Włochy — 20 lat od zdarzenia, lecz żaden profil nie może być przechowywany przez okres dłuższy niż 40 lat; Szwecja — dziesięć lat od odbycia kary. Można zatem dostrzec wielość rozwiązań wybranych przez państwa członkowskie, lecz w mojej ocenie nie istnieje oparta na zasadach podstawa, na której system działający w Irlandii Północnej można byłoby uznać za nieproporcjonalny, zwłaszcza w porównaniu ze znaczącą liczbą krajów, w których profile DNA przechowywane są do śmierci albo w praktyce do śmierci. Bardzo niewiele państw przewiduje procedurę kontrolną.

16. Przywołał on następnie jedenaście punktów przedstawionych przez Wysoki Trybunał Sprawiedliwości Irlandii Północnej, konkludując:

Zgadzam się z tą analizą i uważam, że środek odwoławczy zasługuje na oddalenie. Moja odpowiedź na sformułowane pytanie (cyt. paragraf 8 powyżej) jest negatywna.

17. Zdanie odrębne sporządził Lord Kerr. Przyjął on odmienne podejście do kwestii uzasadnienia ingerencji, analizując racjonalne powiązanie między środkiem a celem, czy środek nie wykracza poza to, co niezbędne dla osiągnięcia celu, oraz czy jest to najmniej restrykcyjny środek do jego osiągnięcia. W odpowiedzi na te pytania skonkludował:

Wrócić należy zatem do pytania o możliwość bardziej skrojonego na miarę podejścia niż to ujęte w aktualnej polityce PSNI dotyczącej przetrzymywania materiałów biometrycznych, wystarczającego do zaspokojenia celu, jakim jest wykrywanie przestępczości i wspomaganie identyfikacji przyszłych sprawców. W mojej ocenie na to pytanie odpowiedź może być tylko jedna. Jasnym jest, że da się opracować politykę bardziej zniuansowaną i sensowniej ukierunkowaną. Jako minimum uzasadnione jest wyeliminowanie z jej zakresu niektórych mniej poważnych czynów zabronionych. W pełni do zrealizowania byłby system kontroli, na drodze którego, na przykład ze względu na przykładowe zachowanie po skazaniu, osoby zainteresowane mogłyby ubiegać się o usunięcie ich danych z bazy. Podobnie gradacja terminów przetrzymywania danych odzwierciedlająca powagę danego czynu zabronionego przyczyniłaby się do realizacji celu, jakim jest zapewnienie, aby ingerencja nie była bardziej inwazyjna, niż być musi.

W tym kontekście dostrzec należy art. 5 lit. e Konwencji o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych. Stanowi on, że „[d]ane osobowe będące przedmiotem automatycznego przetwarzania powinny być (...) przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osób, których dane dotyczą, przez okres nie dłuższy[,] niż jest to wymagane ze względu na cel, dla którego dane te zgromadzono”. Brak jest dowodów na uwzględnienie kwestii, czy niezbędne dla skutecznej walki w przestępczością jest bezterminowe przetrzymywanie materiałów, których dotyczy niniejsze postępowanie.

Z ramienia interwenienta, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, p. Eadie QC zaakceptował, że rozstrzygnięcie o tym, jak długo i w przypadku jakich czynów zabronionych powinny być przetrzymywane dane biometryczne i inne, wymaga zniuansowanej decyzji. Wywodził on, że wymóg ten zrealizowano przez wyłączenie czynów zabronionych niepodlegających wpisowi do rejestru oraz popełnionych przez dzieci oraz zaprzestanie przetrzymywania materiałów pochodzących od osób, które nie zostały skazane. Nie był jednak w stanie wskazać dowodów na rozważenie kwestii niezbędności bezterminowego przetrzymywania wszystkich danych wszystkich osób skazanych za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru. Bez takiego rozważenia, w świetle faktu ewidentnej możliwości opracowania mniej inwazyjnych środków zmierzających do realizacji deklarowanego celu tej polityki, po prostu nie można stwierdzić, że polityka ta w obecnej formie stanowi najmniej inwazyjny środek realizacji wskazanego jej celu.

18. Następnie rozważył on, czy zachowano właściwą równowagę i jak należy w kontekście niniejszej sprawy postrzegać przysługujący państwu margines oceny. W tej ostatniej kwestii podkreślił:

Układającej się stronie pozostawiony jest margines oceny, ponieważ Strasburg przyznaje, że na przedmiotowy problem możliwych jest wiele zgodnych w Konwencji odpowiedzi dostosowanych do uwarunkowań lokalnych. Pozostawiony państwu margines oceny nie obejmuje jednak przyzwolenia na zachowanie niezgodne z Konwencją. Działając w taki sposób, państwo nie może uchronić się przed zarzutem opartym na zasadzie marginesu oceny. W sprawie *Wingrove przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* (1997) 24 EHRR 1, § 58 — sprawie z „szerokim marginesem” — ETPC podkreślił, że organy zainteresowanego państwa są lepiej niż sędziowie międzynarodowi przygotowane do opiniowania „na temat dokładnej treści tych wymagań względem praw innych osób, jak również «konieczności» «ograniczenia»”. Na sądach krajowych spoczywa zatem odpowiedzialność za szczegółowe zbadanie proporcjonalności środka bez nadmiernego wpływu bez nienależytego kierowania się tym względem, że trybunał strasburski, dokonując tej samej czynności, mógłby czuć się zobowiązany do pozostawienia układającej się stronie marginesu oceny.

Z podanych przeze mnie powodów dochodzę do wniosku, że kwestie wymagające rozważenia w ramach analizy proporcjonalności nie zostały prawidłowo rozpatrzone, a gdyby zostały, nieuchronnym skutkiem byłaby polityka zawierająca dalej idące ograniczenia. Margines oceny nie może uratować polityki PSNI od niezgodności z prawem skarżącego z art. 8”.

19. W konkluzji stwierdził:

[...] polityka bezterminowego przetrzymywania profilów DNA, odcisków palców i fotografii wszystkich skazanych za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru w Irlandii Północnej jest niezgodna z art. 8 EKPC.

II. ISTOTNE PRZEPISY PRAWA KRAJOWEGO I PRAKTYKA

A. Przetrzymywanie danych biometrycznych (próbki i profile DNA, odciski palców)

Przetrzymywanie próbek i profilów DNA, jak również odcisków palców, w Anglii i Walii oraz Irlandii Północnej

a) Prawo krajowe przed wyrokiem w sprawie *S. i Marper przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*

20. Do dnia 11 maja 2001 r. art. 64 ust. 1 ustawy z 1984 r. o policji i dowodach w sprawach karnych (*Police and Criminal Evidence Act 1984*, w użyciu krajowym określonej „PACE”) przewidywał wymóg niszczenia próbek DNA, „w najszybszym wykonalnym terminie po zakończeniu postępowania”. Niszczenia profilów DNA opracowanych na podstawie próbek nie wymagano.

21. Począwszy od dnia 11 maja 2001 r. na mocy tej ustawy możliwe jest bezterminowe przetrzymywanie odcisków palców, materiału genetycznego (w tym próbek) i fotografii dowolnej osoby w dowolnym wieku podejrzanej o jakikolwiek czyn zabroniony podlegający wpisowi do rejestru w Anglii i Walii oraz Irlandii Północnej. Przepisy te znajdowały zastosowanie niezależnie do tego, czy dana osoba została następnie skazana.

22. Dnia 4 grudnia 2008 tut. Trybunał ustalił, że blankietowy i nierozróżniający charakter przepisów o przechowywaniu odcisków palców, próbek komórkowych i profilów DNA osób podejrzanych o czyn zabroniony, które nie zostały skazane, nie realizuje właściwej równowagi między ścierającymi się interesami publicznymi i prywatnymi. W konkluzji Trybunał uznał, będące przedmiotem sprawy przetrzymywanie danych za nieproporcjonalną ingerencję w poszanowanie życia prywatnego, którego nie można uznać za konieczne w demokratycznym społeczeństwie (*S. i Marper, op.cit.*, § 125).

23. Istotne przepisy i praktyki krajowe dotyczące pobierania i przechowywania danych przedstawiono szczegółowo w wyroku Trybunału (patrz §§ 26–37).

b) Prawo krajowe po *S. i Marper* w Anglii i Walii

24. Z dniem 31 października 2013 r. weszła w życie ustawa z 2012 r. o ochronie wolności (*Protection of Freedoms Act 2012*) („POFA”). Wprowadzono nią zmiany do systemu przechowywania DNA i odcisków palców regulowanego w Anglii i Walii ustawą o policji i dowodach w sprawach karnych. Zmienione przepisy wymagają zniszczenia próbek DNA natychmiast po sporządzeniu profilu bądź w terminie sześciu miesięcy od ich pobrania.

25. Profile DNA osób małoletnich i osób dorosłych zatrzymanych za czyn zabroniony mniejszej wagi usuwa się z chwilą podjęcia decyzji o nieprzedstawieniu zarzutów, umorzenia postępowania albo uniewinnienia. Ustawa wprowadziła również maksymalny trzyletni okres przechowywania odcisków palców i profilów DNA osób, które zostały zatrzymane, lecz nie skazane za poważny czyn zabroniony, z ewentualnym jednorazowym przedłużeniem o dwa lata na wniosek policji do sądu krajowego.

26. Profile DNA i odciski palców pobrane od osoby skazanej za czyn zabroniony podlegający wpisowi do rejestru mogą być przechowywane bez ograniczeń czasowych. Jeżeli jednak i) osoba skazana nie ukończyła 18 lat życia w chwili czynu; ii) czyn podlegający wpisowi do rejestru jest czynem zabronionym „mniejszej wagi” (co oznacza, że nie jest on zagrożony karą pozbawienia wolności na okres dłuższy niż lat pięć ani nie stanowi „czynu zakwalifikowanego”) oraz iii) osoba ta nie została uprzednio skazana za czyn zabroniony podlegający wpisowi do rejestru, okres przechowywania przedmiotowych materiałów może być krótszy, to jest: wymiar kary plus pięć lat w przypadku pozbawienia wolności na okres poniżej lat pięciu, a w braku orzeczenia kary izolacyjnej — pięć lat od chwili pobrania odcisków palców albo próbki DNA, stosownie do przypadku. Zastosowanie tych przepisów uzależnione jest od tego, czy osoba dopuści się recydywy w istotnym okresie — jeżeli osoba zostanie skazana za kolejny czyn zabroniony podlegający wpisowi do rejestru, materiał będzie można przetrzymywać bezterminowo. W przypadkach orzeczenia kary pozbawienia wolności na okres lat pięciu

albo dłuższy, bądź gdy czyn stanowi „czyn zakwalifikowany” (poważniejszy), materiał może być przetrzymywany bezterminowo.

27. Powołany został Komisarz ds. Danych Biometrycznych, odpowiedzialny m.in. za zapewnienie kontroli nad przechowywaniem i wykorzystaniem materiału biometrycznego.

c) Prawo krajowe po wyroku w sprawie *S. i Marper* w Irlandii Północnej

28. Prawo w Irlandii Północnej nie zostało zmienione w wyniku wyroku w sprawie *S. i Marper*, *op.cit.* W czasie postępowań krajowych planowano uchwalenie projektu ustawy o wymiarze sprawiedliwości w Irlandii Północnej w sprawach karnych (*Criminal Justice Bill (Northern Ireland)*), co wprowadziłoby w życie w Irlandii Północnej zmiany dokonane na podstawie POFA (patrz paragrafy 44–49 poniżej nt. „Komitetu Ministrów Rady Europy”).

29. Aktualną praktyką PSNI jest sporządzanie fotografii oraz odcisków palców, jak również pobieranie próbek DNA i profilu DNA w stosunku do wszystkich osób zatrzymanych za czyn zabroniony podlegający wpisowi do rejestru. Dane biometryczne są przechowywane bezterminowo.

30. Dnia 16 marca 2006 r. Stowarzyszenie Komendantów Policji (*Association of Chief Police Officers*, „ACPO”) wydało wytyczne pt. „Procedura usuwania DNA, odcisków palców i zapisów w Komputerze Krajowym Policji w przypadkach wyjątkowych” (*Exceptional Case Procedure for the Removal of DNA, fingerprints and PNC records*). We wspomnianej procedurze dla przypadków wyjątkowych stwierdza się, że przypadki wyjątkowe będą zachodziły rzadko. W dokumencie stwierdza się, że o ile nie ma zalecenia podejmowania jakichkolwiek proaktywnych działań w celu ustalenia przypadków potencjalnie wyjątkowych, w ramach projektu obejmującego przechowywanie DNA i odcisków palców prowadzona będzie biblioteka okoliczności [*SIC*] uznanych za wyjątkowe przypadki. Stosowanie tych wytycznych w Anglii i Walii ustało w świetle zmian prawnych przyjętych po wyroku w sprawie *S. i Marper*, *op.cit.*, i powołaniu Komisarza ds. Danych Biometrycznych (patrz paragraf 27 powyżej). W Irlandii Północnej są one jednak dalej stosowane.

31. Przed uchwaleniem POFA, w kontekście skarg osób „nieskazanych” na przechowywanie ich danych biometrycznych, Sąd Najwyższy dnia 18 maja 2011 r. ustalił, że wytyczne ACPO zakazujące usuwania danych dotyczących DNA i odcisków palców w braku wyjątkowych okoliczności, są niezgodne z prawem (patrz wyrok w sprawie *R (on the application of GC) v. The Commissioner of Police of the Metropolis* oraz *R (on the application of C v. The Commissioner of Police of the Metropolis* ([2011] UKSC 21) oraz *Goggins i Inni przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* (wykreślenie), skargi nr 30089/04 i 7 innych, orzeczenie z dnia 19 lipca 2011 r., § 48 i § 74).

B. Przetrzykiwanie fotografii w Anglii i Walii a Irlandii Północnej

1. Prawo krajowe przed wyrokiem w sprawie *RMC and FJ v Commissioner of Police for the Metropolis and Secretary of State for the Home Department* [2012] EWHC 1681 (Admin)

32. Począwszy od dnia 11 maja 2001 r. na podstawie PACE możliwe jest bezterminowe przetrzymywanie fotografii dowolnej osoby w dowolnym wieku podejrzaney o jakikolwiek czyn zabroniony podlegający wpisowi do rejestru w Anglii i Walii oraz Irlandii Północnej. Na przepis ten nie wpłynęły zmiany mające na celu wykonanie wyroku w sprawie *S. i Marper, op.cit.*, który nie dotyczył przechowywania fotografii.

33. W 2012 r. Wysoki Trybunał Sprawiedliwości (*High Court of Justice*) w sprawie *RMC and FJ v. Commissioner of Police for the Metropolis and Secretary of State for the Home Department* [2012] EWHC 1681 (Admin) („RMC”), orzekł niezgodność z prawe przetrzymywania wizerunków osób „nieskazanych” na podstawie ustawy o Policji i dowodach w sprawach karnych oraz kodeksu praktyk zarządzania informacjami policyjnymi wraz z towarzyszącymi wytycznymi.

34. Po analizie istotnego orzecznictwa, w tym tut. Trybunału, w konkluzji sporządzonego przez siebie uzasadnienia, SSA (*Lord Justice of Appeal*) Richards uznał przetrzymywanie fotografii skarżących przez skarżony organ za ingerencję w prawo do poszanowania ich życia prywatnego wynikającej z art. 8, a zatem za wymagające uzasadnienia.

35. Nie był on przekonany o zgodności przetrzymywania tych danych z prawem krajowym, lecz uznał, że nie byłoby satysfakcjonujące poprzestanie na tym, ponieważ niedociągnięcie to było łatwe do naprawienia, podczas gdy celem skarżących było uniemożliwienie dalszego przechowywania ich fotografii. Przeszedł on zatem do badania proporcjonalności, wyciągając następujący wniosek:

Uważam, że kodeks i wytyczne dotknięte są wadami bardzo podobnego rodzaju do tych, które doprowadziły do niekorzystnego orzeczenia na podstawie art. 8 ust. 2 w sprawie *S. [i Marper] przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, i że wady te są równie istotne w stosunku do przetrzymywania fotografii, jak i w stosunku do przetrzymywania odcisków palców oraz DNA.

2. Prawo i praktyka w Anglii i Walii oraz Irlandii Północnej po wyroku w sprawie RMC

36. Po zakończeniu sprawy RMC, dnia 24 lutego 2017 r. Rząd opublikował przegląd obowiązujących wówczas ram dotyczących pozyskiwania, przechowywania i usuwania wizerunków zarówno osób skazanych, jak i „nieskazanych” przy okazji pozbawienia wolności (*Custody Image Review*).

37. Jak wskazano w dokumencie, możliwość wykorzystania tych wizerunków przez policję jest zwiększona o możliwość przekazania ich

z lokalnych systemów informatycznych związanych z zatrzymaniami do Krajowej Bazy Danych Policji (*Police National Database*, „PND”), działającej od 2010 r. Wszystkie formacje policyjne oprócz dziewięciu przekazują takie wizerunki do PND. Na lipiec 2016 r. w PND znajdowało się ponad 19 mln takich wizerunków, z czego ponad 16 milionów wprowadzonych było do galerii rozpoznawania twarzy, co umożliwiało objęcie ich wyszukiwaniem z wykorzystaniem oprogramowania do rozpoznawania twarzy. Wiele spośród tych wizerunków to różne wizerunki jednej osoby. Rozwój technologii w ostatnim czasie umożliwia obecnie przeszukiwanie tych wizerunków w PND.

38. Po publikacji *Custody Image Review* formacje policyjne muszą przetrzymywane przez siebie wizerunki związane z zatrzymaniem poddać analizie i zaktualizować politykę przechowywania tych obrazów zgodnie z wytycznymi tego dokumentu.

39. W wytycznych podano, że osoba skazana za czyn niestanowiący poważnego czynu zabronionego podlegającego wpisowi do rejestru może ubiegać się o usunięcie swojej fotografii po upływie sześciu lat od skazania i że w takich przypadkach domniemanie powinno przemawiać za usunięciem. To samo stosuje się do osób, które nie ukończyły 18 lat życia, a zostały skazane za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru. Osoby powyżej 18 lat życia skazane za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru, które dotyczą kwestii bezpieczeństwa publicznego, jak również skazane za czyny zabronione popełnione z użyciem przemocy lub za przestępstwa seksualne, również mogą ubiegać się o usunięcie ich fotografii, bez jednak domniemania przemawiającego za usunięciem.

40. W wytycznych uregulowano również terminy, w jakich fotografia związana z zatrzymaniem powinna zostać przez policję poddana kontroli z urzędu, a także czy należy stosować domniemanie za usunięciem.

41. Zgodnie z *Custody Image Review* za przyjęciem tego podejścia przemawiało jego podobieństwo do stosowanego w niektórych innych jurysdykcjach europejskich, np. w Belgii i Holandii.

C. Prawo krajowe dotyczące wykreślenia z rejestru karnego

42. Wykreślenie z rejestru karnego w Irlandii Północnej reguluje rozporządzenie z 1978 r. o wykreśleniu z rejestru karnego w Irlandii Północnej (*Rehabilitation of Offences (Northern Ireland) Order 1978 (SI 1978 No. 1908 (NI 27))*). Celem wykreślenia jest stworzenie osobom z zatartym skazaniem możliwości odmowy ujawnienia go w konkretnych okolicznościach przez umożliwienie traktowania pytania o karalność jako nieodnoszącego się do zatartych skazań.

43. Stosownie do art. 3 ust. 1 rozporządzenia o wykreśleniu z rejestru karnego, jeżeli osoba została skazana za czyn zabroniony i nie była ona w owym czasie ani po skazaniu skazana wyrokiem, którego nie można

wykreślić z rejestru karnego na podstawie tego rozporządzenia, po upływie stosownego okresu na potrzeby rozporządzenia winno się ją traktować jako wykreśloną z rejestru, a skazanie jako zatarte. Ogólnie rzecz ujmując, skutkiem traktowania osoby jako wykreślonej z rejestru, a skazania jako zatartego, jest zakaz dopuszczania dowodów w jakichkolwiek postępowaniach na okoliczność postawienia danej osobie zarzutów, oskarżenia jej, skazania i wymierzenia kary w związku z danym czynem zabronionym.

D. Czuwanie nad wykonaniem wyroku w sprawie *S. i Marper* przez Komitet Ministrów Rady Europy

44. W ramach wynikającego z art. 46 Konwencji mandatu do czuwania nad wykonaniem wyroków Trybunału Komitet Ministrów kilkakrotnie badał środki proponowane i podjęte przez Zjednoczone Królestwo w celu wykonania wyroku w sprawie *S. and Marper*, *op.cit.*

45. Po zbadaniu sprawy na posiedzeniu w sprawie praw człowieka nr 1150 we wrześniu 2012 r. Komitet przyjął decyzję zwracającą uwagę, że Komitet Ministrów z zadowoleniem przyjął rządowe projekty ustawodawcze z Anglii i Walii w reakcji na wyrok ETPC oraz ich realizację w POFA. Do wynikających stąd zmian legislacyjnych zalicza się wymóg zniszczenia próbki DNA po upływie sześciu miesięcy bądź natychmiast po uzyskaniu profilu DNA we wszystkich przypadkach, niezależnie od tego, czy dana osoba została skazana (patrz paragrafy 24–27 powyżej).

46. W zakresie Irlandii Północnej Komitet wyraził zainteresowanie faktem rozważania projektów zmian kopiujących POFA w stosunku do Irlandii Północnej i usilnie zachęcił organy do jak najszybszych postępów w tej sprawie.

47. Zgodnie z planem działania przedstawionym przez Zjednoczone Królestwo Komitetowi Ministrów dnia 14 stycznia 2015 r. władze zamierzały informować Komitet o postępach w wykonywaniu wyroku Trybunału, lecz wprowadzenie w życie stosownych przepisów w Irlandii Północnej z szeregu powodów ulegało opóźnieniom (patrz [DH-DD\(2015\)49](#)).

48. Początkowo wystąpiły opóźnienia w przyjęciu przez Zgromadzenie Irlandii Północnej części przepisów zaprojektowanej, aby umożliwić implementację POFA w Irlandii Północnej, co oznaczało konieczność przekazania w tym celu dodatkowych uprawnień. Dokonano tego kolejnym aktem — ustawą z 2014 r. o przepisach różnych dotyczących Irlandii Północnej (*Northern Ireland (Miscellaneous Provisions) Act 2014*). Po przyjęciu tej ustawy wyszło niemniej na jaw, że skopiowano błąd redakcyjny z POFA do przepisów północnoirlandzkich. Błąd ten skutkowałby niezamierzonym zniszczeniem bardzo istotnej liczby danych biometrycznych na podstawie nowych przepisów po ich wejściu w życie. Ustawa z 2014 r. nie została zatem wprowadzona w życie, lecz przyjęto

w kolejnym akcie zmiany mające rozwiązać problem. Zjednoczone Królestwo zawiadomiło Komitet Ministrów, że zostaną one podpisane przez królową do lata 2015 r. Dnia 13 kwietnia 2016 r. Zjednoczone Królestwo poinformowało jednak Komitet Ministrów o tym, że z powodu nieprzewidzianych okoliczności przepisy nie zostały wprowadzone w życie w spodziewanej dacie (patrz DH-DD(2016)489).

49. Zjednoczone Królestwo ponownie zwróciło się do Komitetu Ministrów i w piśmie z dnia 5 września 2016 r. stwierdziło, że Sekretarz Stanu dla Irlandii Północnej intensywnie współpracuje z północnoirlandzką egzekutywą w celu przedstawienia projektu Parlamentowi niedługo po jesieni 2016 r. Od tego czasu Komitet był informowany o dwustronnych konsultacjach toczących się między Sekretariatem Komitetu a władzami Zjednoczonego Królestwa, bowiem odnośne przepisy nie weszły jeszcze w życie ze względu na szersze nierozwiązane kwestie dotyczące skutków konfliktu w Irlandii Północnej (*The Troubles*) i niefunkcjonowania w tym czasie zdecentralizowanego rządu. Dalszych informacji spodziewano się z początkiem 2019 r. Zjednoczone Królestwo poinformowało Komitet, że wszystkie praktyczne ustalenia dotyczące niszczenia odnośnych próbek DNA, odcisków palców i innych danych są w toku realizacji.

III. ISTOTNE PRZEPISY PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO I PRAKTYKA

50. Co do zarysu stosownych aktów Rady Europy i Unii Europejskiej oraz przeglądu istotnych przepisów krajowych w wybranych państwach czyni się odesłanie do wyroku Trybunału w sprawie *S. i Marper przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, *op.cit.*, §§ 41–53, ETPC 2008.

51. W zaleceniu nr R (87) 15 Komitetu Ministrów regulującym wykorzystanie danych osobowych w sektorze policyjnym (przyjętym dnia 17 września 1987 r.) stwierdza się m.in.:

Zasada 2 — pobieranie danych

2.1. Pobieranie danych osobowych do celów policyjnych powinno ograniczać się do zakresu niezbędnego do zapobieżenia realnemu niebezpieczeństwu bądź zwalczenia konkretnego czynu zabronionego. Wszelkie wyjątki od tego przepisu powinny podlegać szczegółowym przepisom krajowym.

(...)

Zasada 3 — przechowywanie danych

3.1. W możliwym zakresie przechowywanie danych osobowych do celów policyjnych powinno ograniczać się do dokładnych danych koniecznych do umożliwienia organom policyjnym wykonywania zgodnych z prawem zadań w ramach prawa krajowego i spoczywających na nich zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego.

(...)

Zasada 7 — okres przechowywania i aktualizowanie danych

7.1. Należy podjąć środki zmierzające do usuwania danych przechowywanych do celów policyjnych, jeżeli nie są już one konieczne do celów przechowywania.

Należy w tym celu uwzględnić w szczególności następujące kryteria: konieczność zatrzymania danych w świetle wyników dochodzenia w konkretnej sprawie; ostateczne orzeczenie sądowe, w szczególności uniewinnienie; wykreślenie z rejestru; zatarcie skazania; amnestia; wiek osoby, której dane dotyczą; konkretne kategorie danych.

52. W Zaleceniu nr R (92) 1 Komitetu Ministrów w sprawie wykorzystania analizy kwasu deoksyrybonukleinowego (DNA) w ramach wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych (przyjętego dnia 10 lutego 1992 r.) stwierdza się m.in.:

(...)

8. Przechowywanie próbek i danych

Próbki i inne tkanki pobrane z ciała osób na potrzeby analizy DNA nie powinny być przechowywane po wydaniu ostatecznego orzeczenia w sprawie, do której zostały wykorzystane, chyba że jest to konieczne do celów bezpośrednio związanych z celami, dla których zostały one pobrane.

Należy podjąć środki dla zapewnienia, aby wyniki analizy DNA były usuwane, gdy ustanie konieczność ich przechowywania do celów, do których zostały one wykorzystane. Wyniki analizy DNA i uzyskane w ten sposób informacje mogą jednak być przechowywane wtedy, gdy osoba, której dotyczą, została skazana za poważny czyn zabroniony przeciwko życiu, integralności fizycznej lub bezpieczeństwu osób. W takich przypadkach ściśle terminy przechowywania powinno określać prawo krajowe.

Próbki i inne tkanki z ciała ludzkiego bądź wynikające z nich informacje mogą być przechowywane przez okres dłuższy:

- na żądanie osoby, której dane dotyczą; lub
- gdy próbka nie daje się przypisać do osoby, na przykład gdy została ona znaleziona w miejscu popełnienia czynu zabronionego.

[...]

IV. PRAWO PORÓWNAWCZE

53. Do przechowywania profilów DNA po skazaniu osoby za czyn zabroniony mniejszej wagi cztery z badanych trzydziestu jeden państw członkowskich Rady Europy (Cypr, Irlandia, Macedonia Północna i Czarnogóra) nie stosują terminów. Dwadzieścia państw stosuje ograniczone terminy (Albania, Austria, Belgia, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Węgry, Łotwa, Litwa, Mołdawia, Holandia, Norwegia, Polska, Portugalia, Hiszpania, Szwecja i Szwajcaria). Zauważyć można, że część z tych państw, np. Belgia i Łotwa, nie przewiduje przechowywania danych w przypadku wykroczeń „administracyjnych”, lecz jedynie czynów zabronionych prawem karnym. Wśród wspomnianych dwudziestu siedem państw stosuje określony termin przechowywania (czy to

ogólnie czy w odniesieniu do poważniejszych czynów zabronionych) powiązany z datą śmierci osoby skazanej (Bośnia i Hercegowina, Dania, Finlandia, Mołdawia, Holandia, Norwegia i Szwajcaria). Przepisy niderlandzkie przewidują najdłuższy termin przechowywania wśród tych siedmiu państw, wynoszący dwadzieścia lat od daty śmierci w przypadku poważnych czynów zabronionych, a krótsze terminy w przypadku tych mniej poważnych. Trzy państwa członkowskie (Czechy, Niemcy i Malta) nie przewidują konkretnych terminów, lecz stosują różne ograniczenia merytoryczne dotyczące przechowywania danych i wymagają przeprowadzania okresowych ocen w celu ustalenia, czy wymogi merytoryczne dłuższego przechowywania są spełnione. W czterech nie ma stosownych przepisów (San Marino, Gruzja, Liechtenstein i Rumunia).

54. Co się tyczy odcisków palców, w dwóch krajach członkowskich (Irlandia i Macedonia Północna) przechowywane są one bezterminowo. Dwadzieścia jeden państw stosuje ograniczenia czasowe (Austria, Belgia, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Gruzja, Węgry, Łotwa, Liechtenstein, Litwa, Mołdawia, Czarnogóra, Holandia, Norwegia, Polska, Portugalia, Szwecja i Szwajcaria). Wśród wspomnianych dwudziestu jeden siedem stosuje określony termin przechowywania powiązany z datą śmierci (Bośnia i Hercegowina, Finlandia, Łotwa, Mołdawia, Holandia, Polska i Szwajcaria). W czterech państwach (Czechy, Niemcy, Malta i Hiszpania) nie ma określonych terminów, lecz istnieją rozmaite ograniczenia merytoryczne wraz z obowiązkiem przeprowadzania okresowych ocen potrzeby dalszego przechowywania. W czterech (Albania, Cypr, San Marino i Rumunia) kwestia przechowywania odcisków palców nie została szczegółowo uregulowana.

55. Co się tyczy fotografii, w dwóch spośród badanych państw członkowskich (Irlandia i Macedonia Północna) są one przechowywane bezterminowo. W osiemnastu państwach obowiązują ograniczone terminy przechowywania (Austria, Belgia, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Gruzja, Węgry, Łotwa, Liechtenstein, Litwa, Czarnogóra, Holandia, Norwegia, Szwecja i Szwajcaria), aczkolwiek zauważyć można, że Estonia zezwala na bezterminowe przechowywanie fotografii w przypadku najpoważniejszych przestępstw, w tym zbrodni agresji, ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości, zbrodni wojennych i przestępstw, za które przewidziana jest kara dożywotniego pozbawienia wolności. W pięciu państwach (Czechy, Niemcy, Malta, Polska i Hiszpania) nie ma określonych terminów, lecz istnieją rozmaite ograniczenia merytoryczne wraz z obowiązkiem przeprowadzania okresowych ocen potrzeby dalszego przechowywania. W sześciu (Albania, Cypr, San Marino, Mołdawia, Portugalia i Rumunia) kwestia przechowywania fotografii nie została szczegółowo uregulowana.

56. Ogólnie rzecz ujmując, powody przechowywania odnośnych danych osobowych (profilu DNA, odcisków palców, fotografii) osób skazanych

za czyny zabronione wiążą się z koniecznością zapobiegania przestępczości oraz skutecznego wyjaśniania i ścigania czynów zabronionych. Przepisy austriackie nawiązują również do potrzeby ochrony bezpieczeństwa publicznego, a irlandzkie — zachowania danych do celów wywiadowczych. Przepisy szwedzkie wzmiankują również realizację zobowiązań międzynarodowych.

57. Co się tyczy istnienia mechanizmów kontrolnych, w sześciu spośród badanych państw członkowskich (Albania, Bośnia i Hercegowina, Czechy, Mołdawia, Norwegia i Polska) istnieje możliwość administracyjnej lub innej specjalistycznej kontroli konieczności przechowywania danych. W dziewiętnastu (Austria, Belgia, Chorwacja, Cypr, Finlandia, Francja, Gruzja, Niemcy, Węgry, Irlandia, Litwa, Macedonia Północna, Malta, Czarnogóra, Portugalia, Rumunia, Hiszpania, Szwecja i Szwajcaria) istnieje możliwość kontroli sądowej, często poprzedzonej kontrolą administracyjną. W pięciu państwach (Dania, Estonia, Łotwa, Holandia, Liechtenstein) nie ma możliwości kontroli konieczności przechowywania danych. W San Marino wydaje się, że kwestia ta nie została szczegółowo uregulowana.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ART. 8 KONWENCJI

58. Skarżący wywodzi, że bezterminowe przetrzymywanie jego profilu DNA, odcisków palców i fotografii zgodnie z polityką bezterminowego przetrzymywania danych osobowych każdej osoby skazanej za czyn zabroniony podlegający wpisowi do rejestru stanowi nieproporcjonalną i nieuzasadnioną ingerencję w prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego gwarantowane przez art. 8 Konwencji, który stanowi:

1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie popełnianiu czynów zabronionych, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności osób.

A. Dopuszczalność

59. Trybunał zauważa, że niniejsza skarga nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniona w rozumieniu art. 35 ust. 3 lit. a Konwencji. Nadto Trybunał

zauważa, że nie jest ona niedopuszczalna na żadnym innym gruncie. Należy ją zatem uznać za dopuszczalną.

B. Przedmiot skargi

1. Stanowiska stron

60. Odwołując się do sprawy *S. i Marper, op.cit.*, skarżący wywodzi, że przechowywanie jego profilu DNA, odcisków palców i fotografii ingeruje w jego prawa gwarantowane przez art. 8 Konwencji. Argumentuje on również, iż polityka przewidująca bezterminowe przechowywanie jego danych biometrycznych i fotografii jest nieproporcjonalna i nie może być uzasadniona, ponieważ do przechowywania nie dochodzi jedynie w wyjątkowych przypadkach, a ograniczenie to podlega interpretacji zawężającej. Ponadto polityka ta nie uwzględnia kwestii wykreślenia z rejestru ani możliwości zatarcia skazania, o czym mowa w Zaleceniu nr R (87) 15 (patrz paragraf 51 wyżej). Zgodnie z wyrokiem w sprawie *S. i Marper, op.cit.* zawarte w Zaleceniu zasady mają fundamentalne znaczenie dla oceny proporcjonalności.

61. Rząd zgodził się, że bezterminowe przechowywanie profilu DNA, odcisków palców i fotografii skarżącego stanowi ingerencję w jego prawa wynikające z art. 8, jednak podnosi, iż jest to „bardzo niski poziom” ingerencji. Rząd wywodzi, że przechowywanie danych biometrycznych było przewidziane przez ustawę, która wraz z odnośną polityką była dostępna i przewidywalna co do skutków. Podnosi również, że przechowywanie danych biometrycznych i fotografii skarżącego służy realizacji uzasadnionego celu zapobiegania i wykrywania przestępczości, dopuszczonego przez art. 8, i podkreśla, że skarżący temu nie zaprzecza.

62. Rząd twierdzi, iż przechowywanie danych biometrycznych i fotografii skarżącego jest proporcjonalne, ponieważ istnieje szeroki margines oceny z trzech powodów. Po pierwsze nie ma zgody między państwami co do podejścia do przechowywania danych biometrycznych osoby skazanej za czyn zabroniony. Po drugie system przechowywania danych w Irlandii Północnej nie jest szczególnie inwazyjny — kilka innych jurysdykcji europejskich w niektórych przypadkach przechowuje dane biometryczne obejmujące próbki DNA osób skazanych bezterminowo lub przez długie okresy, na przykład całe życie osoby, której dane dotyczą. Po trzecie w systemie północnoirlandzkim próbki pobiera się jedynie od osób skazanych za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru, mianowicie zagrożone karą pozbawienia wolności. Tak więc system przechowywania danych uwzględnia minimalne kryterium wagi czynu. Rząd podnosi również, że przechowywanie danych biometrycznych i fotografii jest korzystne dla zwalczania przestępczości, szczególnie zaś z danych statystycznych dla Irlandii Północnej wynika, że istotny odsetek skazanych osób dorosłych

zostaje w ciągu roku do dwóch lat skazanych ponownie. Również świadomość przechowywania tych danych może mieć efekt odstrasżający.

2. Ocena Trybunału

a) Istnienie ingerencji

63. Trybunał zauważa, że Rząd nie kwestionuje, iż materiał genetyczny stanowi dane osobowe, a w niniejszej sprawie nastąpiła ingerencja w prawo skarżącego do poszanowania jego życia rodzinnego. Mając na uwadze własne orzecznictwo, zgodnie z którym profile DNA jednoznacznie stanowią dane dotyczące „życia prywatnego” osoby, a ich przechowywanie oznacza ingerencję w prawo do poszanowania życia prywatnego w rozumieniu art. 8 ust. 1 Konwencji (patrz *S. i Marper, op.cit.*, §§ 67–77), Trybunał nie widzi powodu, aby uważać inaczej. Trybunał również orzekał w przeszłości, że przechowywanie odcisków palców stanowi ingerencję w prawo do poszanowania życia prywatnego w rozumieniu art. 8 ust. 1 Konwencji (patrz *S. i Marper, op.cit.*, §§ 77 i 86). Przechowywanie profilu DNA i odcisków palców skarżącego stanowi zatem ingerencję w jego życie prywatne.

64. Rząd również przyznaje, że przechowywanie fotografii skarżącego stanowi ingerencję w jego życie prywatne. Czyniąc to, odwołuje się częściowo do konkluzji Wysokiego Trybunału w sprawie *RMC* (patrz paragraf 33 wyżej). Trybunał zauważa, że na żadnym etapie postępowań krajowych nie zostały wyrażone jakiekolwiek realne wątpliwości co do wniosku, że przechowywanie fotografii skarżącego stanowi ingerencję.

65. Jakkolwiek kwestia ta wydaje się utrwalona w krajowej linii orzecznictwa i rozstrzygnięta między stronami, pozostaje jednak dość nowa z perspektywy orzecznictwa Trybunału. Trybunał przywołuje, że Komisja uprzednio ustaliła, iż przechowywanie i wykorzystywanie fotografii sporządzanych przy okazji zatrzymania przez organy ścigania nie stanowi ingerencji w prawo do poszanowania życia prywatnego w rozumieniu art. 8 ust. 1 (patrz *X przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, skarga nr 5877/72, decyzja Komisji z dnia 12 października 1973 r., Decyzje i Raporty (DR) 45, s. 94–94; *Lupker przeciwko Holandii*, skarga nr 18395/92, decyzja Komisji z dnia 7 grudnia 1992 r., niepubl.; *Kinnunen przeciwko Finlandii*, skarga nr 24950/94, decyzja Komisji z dnia 15 maja 1996 r., niepubl.; *Friedl przeciwko Austrii*, skarga nr 15225/89, decyzja Komisji z dnia 16 maja 1996 r., niepubl.).

66. Sprawa *S. i Marper, op.cit.*, nie dotyczyła przechowywania fotografii, lecz w swoim orzeczeniu Wielka Izba dokonała przeglądu wskazanego wyżej orzecznictwa (patrz § 66) i zauważyła, że koncepcja życia prywatnego obejmuje elementy związane z prawem osoby do wizerunku. W następnym paragrafie orzekła ona, że przy ocenie, czy przechowywane przez organy informacje na temat osoby obejmują jakiekolwiek aspekty związane z życiem prywatnym, o których mowa powyżej, Trybunał należycie uwzględni

konkretny kontekst utrwalenia i przechowywania danych informacji, charakter prowadzonych rejestrów, sposób ich wykorzystania i przetwarzania, jak również możliwe do uzyskania wyniki (patrz *S. i Harper, op.cit.*, § 67).

67. W związku z powyższym Trybunał odnotowuje, że fotografia skarżącego została sporządzona przy okazji jego zatrzymania, w celu przechowywania bezterminowo w bazie danych lokalnych struktur policji. W czasie wydawania wyroku w 2014 r. Sąd Najwyższy ustalił, że fotografia sporządzona przy okazji zatrzymania skarżącego przechowywana jest w odrębnej bazie danych, do której dostęp ograniczony jest do upoważnionego personelu policji, a która nie jest wyposażona w funkcję dopasowywania fotografii na podstawie rozpoznawania twarzy lub innej funkcji (patrz paragraf 13 powyżej).

68. Jednakże, po wydaniu wyroku Wysokiego Trybunału w sprawie *RMC*, w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych sporządzono raport dotyczący Anglii i Walii (Przegląd wykorzystania i przechowywania wizerunków związanych z zatrzymaniem) (patrz paragrafy 36–37 powyżej), w którym przedstawiono do pewnego stopnia szczegółowy zarys funkcjonowania odnośnych baz danych i wykorzystania technologii rozpoznawania twarzy na ich zawartości. Sprawozdanie to wskazywało na rozwój technologii od czasu orzeczenia Sądu Najwyższego. W raporcie wyjaśniono, że celem PND jest ułatwienie udostępniania informacji wywiadowczych (patrz sekcja 5, paragraf 6.11). Dostępna w PND funkcja rozpoznawania twarzy umożliwia upoważnionemu użytkownikowi (zazwyczaj funkcjonariuszowi policji) przeszukiwanie zapisanych wizerunków utrwalonych przy okazji zatrzymania pod kątem dopasowania do wizerunku tymczasowo wgranego z lokalnej bazy danych. Jak wskazano w przeglądzie formacji policyjne w Irlandii Północnej również dokonują takiego wyszukiwania za pośrednictwem PND (patrz sekcja 5, paragraf 6.11 Przeglądu).

69. W odpowiedzi na zadane przez Trybunał przy komunikowaniu sprawy pytanie o funkcje bazy danych w Irlandii Północnej Rząd potwierdził konkluzje raportu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Wskazał on, że fotografia skarżącego jest przechowywana w lokalnej bazie danych niewyposażonej w oprogramowanie do rozpoznawania lub mapowania twarzy, lecz że fotografie z bazy danych mogą być wgrywane do Krajowego Komputera Policji, który ma takie oprogramowanie.

70. Trybunał ponawia stwierdzenie, że oceniając, czy doszło do ingerencji, należy uwzględnić konkretny kontekst utrwalenia i przechowywania danych informacji, charakter prowadzonych rejestrów, sposób ich wykorzystania i przetwarzania, jak również możliwe do uzyskania wyniki (patrz paragraf 66 powyżej). W niniejszej sprawie, mając na uwadze, że fotografia skarżącego sporządzona przy okazji zatrzymania została wykonana w czasie jego zatrzymania i ma być przechowywana bezterminowo w lokalnej bazie danych do użytku policji, która również może

poddać ją technikom rozpoznawania i mapowania twarzy, Trybunał nie ma wątpliwości, że pobranie i przechowywanie fotografii skarżącego oznacza ingerencję w jego prawo do życia prywatnego w rozumieniu art. 8 ust. 1.

(b) Czy ingerencja była uzasadniona?

71. Aby była uzasadniona w świetle art. 8 ust. 2 Konwencji, jakkolwiek ingerencja musi być przewidziana przez ustawę, realizować jeden z wymienionych uzasadnionych celów oraz być konieczna w demokratycznym społeczeństwie (patrz *M.M. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, skarga nr 24029/07, orzeczenie z dnia 13 listopada 2021 r., § 191).

i) Czy ingerencja była „przewidziana przez ustawę”?

72. Rząd utrzymuje, że ingerencja była przewidziana przez ustawę.

73. Podstawą prawną do pobrania i przechowywania danych biometrycznych skarżącego było rozporządzenie z 1989 r. dla Irlandii Północnej o policji i dowodach w sprawach karnych (patrz paragraf 28 powyżej). Uprawnienie do przechowywania jest określone w art. 64 ust. 1A na tych samych warunkach, co w dawnym art. 64 ust. 1a ustawy o policji i dowodach w sprawach karnych, która miała zastosowanie w Anglii i Walii do dnia 31 października 2013 r. (patrz ust. 24 powyżej). Co się tyczy art. 64 ust. 1A ustawy o policji i dowodach w sprawach karnych, Trybunał w sprawie *S. i Marper* (*op. cit.*, § 97) ustalił, że przechowywanie odcisków palców i danych DNA skarżących miało jednoznaczną podstawę w prawie krajowym. W dalszej części wyводу zauważył jednak, że art. 64 był znacznie mniej precyzyjny wobec związanych z nim warunków i ustaleń dotyczących przechowywania i wykorzystywania takich danych osobowych (patrz *S. i Marper*, *op.cit.*, § 98). Ogólnie w tej mierze Trybunał doszedł do konkluzji, że kwestie te są blisko związane z szerszym problemem konieczności tej ingerencji w demokratycznym społeczeństwie. Stosownie do powyższego, ustalił on, że nie jest konieczne rozstrzygnięcie, czy brzmienie art. 64 spełnia wymogi „jakości prawa” w rozumieniu art. 8 ust. 2 Konwencji (patrz *S. i Marper* (*op.cit.*, § 99)). Jako że brzmienie przepisów w niniejszej sprawie jest zasadniczo identyczne z tymi z Anglii i Walii badanymi w wyroku w sprawie *S. i Marper*, *op.cit.*, Trybunał nie widzi powodu, aby przyjąć tutaj inne podejście.

74. Dochodząc do tej konkluzji, Trybunał odnotowuje również, że Wysoki Trybunał w sprawie *RMC* przyjął podobne podejście przy badaniu art. 64A w odniesieniu do przechowywania fotografii. Wysoki Trybunał ustalił, że przepisy art. 64A były ujęte zbyt szeroko i nieprecyzyjnie oraz gdy były one odczytywane w związku z odnośnymi wytycznymi obowiązującymi wówczas w Anglii i Walii [*SIC*]. Doszedł on jednak również do wniosku, że stosownym byłoby poddanie zarysowujących się w sprawie kwestii badaniu

z perspektywy proporcjonalności, nie zaś zgodności z prawem (patrz *RMC*, §§ 45–46).

(ii) *Uzasadniony cel*

75. Co do tego, czy istniał uzasadniony cel, Trybunał również uważa za stosowne przyjąć to samo podejście, co w sprawie *S. i Marper* (*op.cit.*, § 100). W związku z powyższym uważa, że przechowywanie danych biometrycznych i fotografii stanowi realizację uzasadnionego celu wykrywania, a zatem i zwalczania przestępczości. Jakkolwiek pierwotne pobranie tych informacji służy realizacji celu powiązania konkretnej osoby z konkretnym czynem zabronionym, o który się ją podejrzewa, ich przechowywanie służy realizacji szerszego celu pomocy w identyfikacji osób, które mogą dopuścić się czynu zabronionego w przyszłości.

(iii) *Konieczność w demokratycznym społeczeństwie*

76. Stosowne zasady Konwencji zostały podsumowane w wyroku Trybunału w sprawie *S. i Marper* (*op.cit.*, § 101–104). W odróżnieniu od tamtej sprawy, dotyczącej przechowywania danych osobowych osób nieskazanych za czyny zabronione, w niniejszej sprawie pytanie brzmi, czy przechowywanie danych biometrycznych i fotografii skarżącego — osoby skazanej za kierowanie pojazdem przy nadmiernym stężeniu alkoholu we krwi — jest usprawiedliwione w świetle art. 8 ust. 2 Konwencji (patrz, *a contrario*, *S. i Marper*, *op.cit.*, § 122, a także *Peruzzo i Martens przeciwko Niemcom* (dec.), skargi nr 7841/08, 57900/12, orzeczenie z dnia 4 czerwca 2013 r.).

α) Margines oceny

77. W ocenie tej należy pozostawić pewien margines oceny właściwym organom krajowym. Szerokość tego marginesu różni się zależnie od szeregu czynników, w tym charakteru danego prawa chronionego Konwencją, jego ważności dla danej osoby, charakteru ingerencji i jej celu. Margines będzie węższy tam, gdzie dane prawo ma krytyczne znaczenie dla skutecznego korzystania przez jednostkę z praw o charakterze intymnym lub kluczowym. Tam, gdzie rzecz dotyczy szczególnie ważnego aspektu egzystencji lub tożsamości jednostki, pozostawiony Państwu margines będzie ograniczony. Gdzie jednak wśród Państw członkowskich Rady Europy brak jest konsensusu czy to co do relatywnej ważności danego interesu, czy najlepszej drogi do jego ochrony, margines będzie szerszy (patrz *S. i Marper*, *op.cit.*, § 102).

Stopień konsensusu między układającymi się stronami

78. Rząd przedstawił trzy powody, odnoszące się do przechowywania zarówno danych biometrycznych, jak i fotografii, dla których przysługujący

Państwu margines oceny jest w niniejszej sprawie szeroki w oparciu o stopień konsensusu między układającymi się stronami (patrz paragraf 62 powyżej). Po pierwsze nie ma zgody między Państwami co do podejścia do przechowywania danych biometrycznych osoby skazanej za czyn zabroniony. Po drugie system przechowywania danych w Irlandii Północnej nie jest szczególnie inwazyjny, jako że kilka innych jurysdykcji europejskich w niektórych przypadkach przechowuje dane biometryczne obejmujące próbki DNA osób skazanych bezterminowo lub przez długie okresy, na przykład całe życie osoby, której dane dotyczą. Po trzecie w systemie północnoirlandzkim próbki pobiera się jedynie od osób skazanych za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru, tj. zagrożone karą pozbawienia wolności. Tak więc system przechowywania danych uwzględnia minimalne kryterium wagi czynu.

79. Stanowisko Rządu o braku konsensusu między umawiającymi się stronami co do podejścia do przechowywania danych biometrycznych osoby skazanej za czyn zabroniony opiera się na założeniu, że system przewidujący ich przechowywanie przez okres życia biologicznego albo okres życia biologicznego z przedłużeniem o pewną liczbę lat jest porównywalny z przechowywaniem bezterminowym. Trybunał jednak uważa, że przy wnioskowaniu o możliwości zrównania tych dwóch typów systemów uwzględnić należy charakter danych i skutki przechowywania danych dotyczących osoby po jej śmierci.

80. W odniesieniu do odcisków palców Trybunał orzekł już, że nie zawierają one tylu informacji, co profile DNA (patrz *S. i Marper, op.cit.*, § 78). Ponadto nie zasugerowano, że można identyfikować relacje między osobami na podstawie danych z odcisków palców lub fotografii. Trybunał zatem przyjmuje, że w odniesieniu do odcisków palców i fotografii okresy przechowywania kończące się z chwilą śmierci bądź niedługo po niej mogą być uważane za porównywalne z bezterminowym przechowywaniem, choć jest świadomy możliwości gwałtownego rozwoju technologii na tym polu, szczególnie w zakresie rozpoznawania i mapowania twarzy (patrz odkrycia zarysowane w paragrafach 67–70 powyżej). Jednak zarówno w przypadku odcisków palców, jak i fotografii, większość badanych Państw wdrożyła systemy przewidujące określone terminy przechowywania.

81. Trybunał jest jednak zdania, że inna jest sytuacja w przypadku profilów DNA oraz zachodzi różnica między ich przechowywaniem bezterminowo a powiązaniem okresu przechowywania z życiem biologicznym zainteresowanej osoby, nawet jeżeli przewidywany czas przechowywania jest długi. Jest tak dlatego, że przechowywanie danych genetycznych na długo po śmierci osoby, której dane te dotyczą, wywiera dalszy wpływ na osoby biologicznie z nią spokrewnione. Trybunał zwraca uwagę, że przy rozważaniu charakteru ingerencji w prywatność wynikającej z przechowywania profilów DNA dostrzeżono wysoce wrażliwy charakter wykorzystania profilów DNA do przeszukiwania z uwzględnieniem

pokrewieństwa w celu ustalenia ewentualnych powiązań genetycznych między osobami, co wymaga bardzo ścisłej kontroli. W ocenie Trybunału zdolność identyfikacji powiązań genetycznych między osobami za pomocą profili DNA sama w sobie jest wystarczająca do stwierdzenia, że ich przechowywanie ingeruje w życie prywatne osób zainteresowanych. Częstość wyszukiwań rodzinnych, związane z tym gwarancje i prawdopodobieństwo szkody w konkretnym przypadku są w tej mierze nierelevantne (patrz *S. i Marper, op.cit.*, § 75). Jako że wyszukiwanie rodzinne można prowadzić z wykorzystaniem profili DNA po śmierci osoby, której dane dotyczą, Trybunał nie jest w stanie zaakceptować stanowiska o możliwości zrównania przechowywania danych biometrycznych do określonego w czasie punktu powiązanego ze śmiercią osoby, od której zostały one pobrane, z przechowywaniem bezterminowym.

82. Prawdą jest, że w wyroku w sprawie *S. i Marper, op.cit.*, Trybunał ustalił, iż Zjednoczone Królestwo jest odosobnione w bezterminowym przechowywaniu DNA osób nieskazanych, i doszedł do wniosku, że istnienie mocnego konsensusu między układającymi się Państwami ma znaczącą wagę i ogranicza margines oceny pozostawiony pozwanemu Państwu dla oznaczenia dopuszczalnych granic ingerencji w życie prywatne w tej sferze (patrz *S. i Marper, op.cit.*, § 112). Sytuacja jednak nie jest identyczna w niniejszej sprawie, w której nawet przy wzięciu pod uwagę dostrzeżonej różnicy między powiązaniem terminu przechowywania ze śmiercią osoby, której dane dotyczą, a bezterminowym przechowywaniem profili DNA, wśród badanych państw istnieje niewielka liczba przewidujących bezterminowość (patrz paragraf 53 powyżej). Niemniej Trybunał uważa, że państwa te są wyraźnie w mniejszości. W większości państw obowiązują systemy przewidujące określone granice czasowe przechowywania danych. Trybunał bierze również pod uwagę fakt, że Rząd w swoich stanowiskach odwoływał się do systemów umożliwiających bezterminowe przechowywanie danych biometrycznych osób skazanych w Austrii i na Litwie. Systemy te zostały jednak później zmienione w celu wprowadzenia ograniczonych terminów przechowywania (patrz paragraf 53 powyżej).

83. Rząd przedstawił oddzielne stanowisko odnoszące się do marginesu oceny — takie, że system północnoirlandzki zakłada pobieranie próbek DNA (a zatem przechowywanie profili DNA) jedynie w stosunku do osób skazanych za czyny zabronione podlegające wpisowi do rejestru, tj. zagrożone karą pozbawienia wolności. Tak więc system przechowywania danych uwzględnia minimalne kryterium wagi czynu. Trybunał zauważa, że Wielka Izba odrzuciła uprzednio podobne stanowisko w *S. i Marper, op.cit.*, gdzie fakt, iż w badanym systemie dane pobierano i przechowywano jedynie w odniesieniu do czynów zabronionych podlegających wpisowi do rejestru wciąż oznaczał, że znajduje się w tym systemie tak szeroka gama czynów zabronionych, że można ten system określić jako znajdujący zastosowanie niezależnie od charakteru ani powagi czynu (patrz *S. i Marper,*

op.cit., § 26, 110 i 119). Trybunał nie widzi powodu, aby przyjąć inne podejście niż Wielka Izba.

84. W świetle powyższego Trybunał nie jest w stanie przyjąć wniosku, że przysługujący Państwu margines oceny jest w niniejszej sprawie poszerzony w zakresie wywodzonym przez Rząd. Zjednoczone Królestwo jest jedną z niewielu jurysdykcji należących do Rady Europy dopuszczających bezterminowe przechowywanie profili DNA, odcisków palców i fotografii osób skazanych. Istniejący między układającymi się stronami stopień konsensusu zawęził przysługujący pozwanemu państwu margines oceny w szczególności w stosunku do przechowywania profili DNA z powodów podanych wyżej (patrz paragrafy 81–82 powyżej).

Kontrola sądowa

85. W odniesieniu do obszernej kontroli sądowej na poziomie krajowym Rząd podnosi, że kwestia konieczności przechowywania danych skarżącego mieści się w przysługującym Państwu marginesie oceny, a zatem nie podlega rozstrzygnięciu przez tut. Trybunał. W tym zakresie Trybunał przypomina, że w sprawach z art. 8 margines oceny ogólnie rozumie się w taki sposób, że gdzie niezawisłe i bezstronne sądy krajowe starannie zbadały stan faktyczny, stosując odnośne standardy praw człowieka spójnie z Konwencją i orzecznictwem Trybunału, jak również adekwatnie zrównoważyły interes osobisty skarżącego z ogólniejszym interesem publicznym w postępowaniu, nie należy do Trybunału zastępowanie własną oceną istoty sprawy (w tym w szczególności własną oceną okoliczności faktycznych związanych z proporcjonalnością) oceny dokonanej przez właściwe organy krajowe, chyba że wykazane zostaną ku temu nieodparte powody (patrz *McDonald przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, skarga nr 4241/12, orzeczenie z dnia 20 maja 2014 r., §§ 56–57).

86. Trybunał jednak jest zdania, że w niniejszej sprawie takie powody występują. W związku z tym Trybunał odnotowuje, że proporcjonalność środka została zbadana przez sądy krajowe aż do Sądu Najwyższego włącznie. Sądy jednak oparły swoją ocenę, w szczególności w odniesieniu do przechowywania fotografii skarżącego, na założeniu, że ta jest przechowywana w lokalnej bazie danych bez możliwości wyszukiwania porównawczego z innymi fotografiami, co jawi się jako wniosek zdezaktualizowany przez postęp technologiczny (patrz paragraf 69 powyżej). W tym zakresie Trybunał przywołuje wagę badania zgodności z zasadami wyrażonymi art. 8 Konwencji tam, gdzie powierzone państwu kompetencje są niejasne, tworząc ryzyko arbitralności, zwłaszcza w przypadku stałego udoskonalania dostępnej technologii (patrz *Catt przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, skarga nr 43514/15, orzeczenie z dnia 24 stycznia 2019 r., § 114). Sąd Najwyższy oparł również swoją analizę na założeniu, że bardzo niewiele Państw przewiduje procedurę kontrolną, podczas gdy wydaje się, że z badanych przez Trybunał państw większość zapewnia jakąś formę

kontroli administracyjnej, sądowej albo jednej i drugiej (patrz paragrafy 15 i 57 powyżej). Na koniec, co się tyczy profilów DNA, Sąd Najwyższy uznał, że nie da się wskazać rozróżnienia między powiązaniem terminu przechowywania danych ze śmiercią osoby, której dane dotyczą, a przechowywaniem bezterminowym (patrz paragraf 15 powyżej). Trybunał jednak oparte na tej podstawie stanowisko Rządu odrzucił (patrz paragraf 81 powyżej).

(β) konkluzje

87. Trybunał przypomina, że skargę w sprawie *Peruzzo i Martens, op.cit.*, uznał za niedopuszczalną jako w sposób oczywisty nieuzasadnioną. W owej sprawie skarżący zostali wielokrotnie skazani za poważne czyny zabronione i wymierzono im kary pozbawienia wolności. Prawo przewidywało bezterminowe przechowywanie dotyczących ich danych biometrycznych. Dane te były przechowywane w przypadku osób skazanych za poważne czyny zabronione lub recydywę, a Federalne Biuro Kryminalne miało obowiązek w regularnych odstępach czasowych kontrolować, czy dalsze przechowywanie danych pozostaje konieczne do wykonania jego zadań, w przeciwnym zaś razie usuwać dane najpóźniej co dziesięć lat [SIC]. Trybunał natomiast uznał system przewidujący przechowywanie danych przez ograniczony okres czterdziestu lat, w praktyce jednak stanowiący okres bezterminowy, za naruszenie Konwencji (patrz *Aycaguer przeciwko Francji*, skarga nr 8806/12, orzeczenie z dnia 22 czerwca 2017 r., § 42). W owej sprawie skarżący został skazany za czyn zabroniony mniejszej wagi na karę grzywny. Jego dane biometryczne były przechowywane na podstawie przepisów nieróżnicujących charakteru ani powagi czynu, przy czym nie miał on możliwości ubiegania się o usunięcie danych (patrz *Aycaguer, op.cit.*, §§ 43–47). Trybunał odnotowuje również, że w wyroku w sprawie *Peruzzo i Martens, op.cit.*, uznał, że nic nie dowodziło, jakoby sądy lub organy krajowe w przedmiotowych postępowaniach nie przestrzegały odnośnych gwarancji (patrz § 48). Jakkolwiek w *Aycaguer, op.cit.* organy, nie wdrażając dekretu, stworzyły pewne niejasności w przepisach regulujących przechowywanie danych i nie podjęły żadnych kroków w związku z orzeczeniem Rady Konstytucyjnej z dnia 16 września 2010 r. krytykującego obowiązujący wówczas system (patrz § 42–43).

88. Istnieje pozostawiony Państwom zawężony margines oceny przy określaniu granic czasowych przechowywania danych biometrycznych osób skazanych (patrz paragraf 84 powyżej). W świetle przedstawionych wyżej rozważań (patrz paragraf 87) Trybunał uważa jednak, że w stosunku do systemów przechowywania danych biometrycznych osób skazanych długość okresu przechowywania nie jest w niezbędny sposób konkluzyjna dla oceny, czy Państwo jego wprowadzeniem wykroczyło poza dopuszczalny margines oceny. W związku z tym Trybunał podkreśla, że nie zachodzi to samo ryzyko stygmatyzacji wynikające z przechowywania danych, co w

sprawie *S. i Marper* (*op.cit.*, § 122). Ważne jest również to, czy w systemie uwzględniono wagę czynu, potrzebę przechowywania danych oraz gwarancje dostępne jednostce. W sytuacji, gdy Państwo plasuje się na granicy marginesu oceny przez przypisanie sobie najdalej idącego prawa do bezterminowego przechowywania danych, decydującego znaczenia nabiera istnienie i funkcjonowanie pewnych gwarancji (patrz *Catt, op.cit.*, § 119).

89. Co do tego, czy powody przedstawione przez władze krajowe na uzasadnienie środka w postaci bezterminowego przechowywania danych są „istotne i wystarczające”, Trybunał odnotowuje, że Rząd podnosił, iż im więcej danych się przechowuje, tym więcej czynom zabronionym się zapobiega, przedstawiając różne kazusy na poparcie tej ogólnej tezy. W tej mierze Trybunał uważa, że zaakceptowanie takiego argumentu w kontekście systemu bezterminowego przechowywania danych byłoby w praktyce równoznaczne z usprawiedliwieniem przechowywania informacji na temat całej ludności i jej zmarłych krewnych, co z całą pewnością byłoby nadmierne i nerelevantne (patrz *M.K. przeciwko Francji*, skarga nr 19522/09, orzeczenie z dnia 18 kwietnia 2013 r., *op.cit.*, § 40; *Aycagauer, op.cit.*, § 34). Trybunał zauważa również w związku z powyższym, że Rząd podkreślał, iż osoby skazane zostaną najprawdopodobniej skazane ponownie po upływie krótkiego okresu lat dwóch (patrz paragraf 62 powyżej).

90. Rząd podkreślił również szczególną potrzebę przechowywania DNA w Irlandii Północnej, w której badanie spraw historycznych stanowi część zobowiązań Zjednoczonego Królestwa na podstawie art. 46 w wykonaniu tzw. „grupy spraw *McKerr*” [*SIC*] (patrz paragraf 49 powyżej).

91. Co się tyczy znaczenia zobowiązań Zjednoczonego Królestwa z art. 46 ust. 2 Konwencji, Trybunał przypomina, że nie jest właściwy do rozpoznawania kwestii, czy Wysokie Układające się Strony stosują się do jego orzeczeń, o ile nie zostaje ona podniesiona w kontekście „procedury naruszeniowej” przewidzianej w art. 46 ust. 4 i 5 Konwencji (patrz *Moreira Ferreira przeciwko Portugalii* (nr 2) [WI], skarga nr 19867/12, orzeczenie z dnia 11 lipca 2017 r., § 102). W swoich stanowiskach Rząd wyjaśnił, że zarządzanie północnoirlandzką bazą danych DNA stanowi kwestię praktyczną wybraną przezeń w celu umożliwienia sobie wywiązania się ze zobowiązań wynikających z art. 46 ust. 2. Trybunał nie jest właściwy do rozpoznania dokonanego przez Zjednoczone Królestwo w tym zakresie wyboru środków i wybór ten nie może wpływać na badanie przez Trybunał zasad konwencyjnych, którego musi on dokonać w niniejszej sprawie. W wykonaniu kompetencji z art. 46 ust. 2 Konwencji to Komitet Ministrów jest lepiej niż Trybunał predysponowany do oceny konkretnych podejmowanych środków (patrz *Rutkowski i Inni przeciwko Polsce*, skargi nr 72287/10 i 2 inne, orzeczenie z dnia 7 lipca 2015 r., § 207).

92. W zakresie, w jakim stanowisko Rządu mogłoby dotyczyć istoty analizy proporcjonalności na gruncie art. 8, Trybunał uważa, że konieczność

zachowania części bazy DNA na potrzeby postępowań historycznych nie różni się znacząco od ogólnych argumentów na tezę, że przechowywanie danych biometrycznych jest pomocne do wyjaśniania innych typów „spraw nierozstrzygniętych”, których przykłady zostały podane jako kazusy ilustrujące wskazany wyżej argument Rządu (patrz paragraf 89).

93. Trybunał ogólnie przypomina, że w kontekście pozytywnego zobowiązania z art. 2 ustalił, iż interes publiczny w wyjaśnieniu — a potencjalnie doprowadzeniu do ścigania i skazania sprawców — zabójstw sprzed wielu lat jest stanowczo uznany (patrz *Jelić przeciwko Chorwacji*, skarga nr 57856/11, orzeczenie z dnia 12 czerwca 2014 r., § 52). Wyjaśnianie „spraw nierozstrzygniętych” również leży w interesie publicznym w ogólnym sensie zwalczania przestępczości (patrz paragraf 75 powyżej). Również jednak w kontekście zabójstw Trybunał podkreślał już, że policja musi wykonywać swoje obowiązki w sposób zgodny z prawami i wolnościami jednostek (patrz *Osman przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, orzeczenie z dnia 28 października 1998 r., § 121, *Raporty z Wyroków i Decyzji 1998-VIII*). W rzeczy samej, bez zachowania wymaganej proporcjonalności względem uprawnionych celów, którym mechanizmy takie mają służyć, nad płynącymi z nich korzyściami przeważałyby powodowane przez nie poważne naruszenia praw i obowiązków, które państwa muszą na podstawie Konwencji zagwarantować osobom znajdującym się pod ich jurysdykcją (patrz *Aycaguer, op.cit.*, § 34).

94. Wraz z opowiedzeniem się za systemem bezterminowego przechowywania danych zaistniała po stronie Państwa potrzeba, aby zapewnić istnienie i skuteczność pewnych gwarancji dla skarżącego (patrz paragraf 88 powyżej) jako osoby skazanej za czyn zabroniony (skazanie obecnie zatarte, patrz paragraf 7 powyżej). Dane biometryczne i fotografie skarżącego były jednak przechowywane dalej, bez uwzględnienia powagi jego czynu ani ewentualnej dalszej potrzeby bezterminowego przechowywania danych. Ponadto policja została uprawniona do usuwania danych biometrycznych i fotografii jedynie w wyjątkowych przypadkach (patrz paragraf 30 powyżej). Nie istnieje żaden przepis umożliwiający skarżącemu wnioskowanie o usunięcie jego danych, jeżeli ich zachowanie nie jawi się już jako konieczne w świetle charakteru czynu, wieku zainteresowanej osoby, upływu czasu i aktualnej osobowości osoby (patrz *Gardel przeciwko Francji*, skarga nr 16428/05, ECHR 2009, § 68). W związku z tym dostępny jednostce zakres kontroli wydaje się być tak wąski, że prawie hipotetyczny (patrz paragraf 31 powyżej oraz *M.K. przeciwko Francji*, skarga nr 19522/09, orzeczenie z dnia 18 kwietnia 2013 r., § 25).

95. W związku z powyższym, co się tyczy fotografii, Trybunał uważa za interesujące, że system obowiązujący w Anglii i Walii został w wyniku orzeczenia w sprawie *RMC* zmieniony w sposób pozwalający osobom skazanym za mniej poważne czyny zabronione podlegające wpisowi

do rejestru na wnioskowanie o usunięcie ich fotografii po sześciu latach, z domniemaniem na rzecz usunięcia (patrz paragraf 39 powyżej). Podkreśla to jednak, że test proporcjonalności nie polega na tym, czy byłby możliwy do wprowadzenia inny, mniej restrykcyjny system. Podstawową kwestią jest to, czy w przyjęciu tego środka i ustaleniu równowagi interesów ustawodawca działał w granicach dostępnego marginesu oceny (patrz *Animal Defenders International przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [WI], skarga nr 48876/08, ECHR 2013 (fragmenty), § 110).

96. Z powodów wskazanych powyżej Trybunał ustalił, że w obliczu nierozróżniającego charakteru uprawnienia do przechowywania profilu DNA, odcisków palców i fotografii skarżącego jako osoby skazanej za czyn zabroniony, nawet po zatarciu skazania, bez uwzględnienia wagi czynu ani potrzeby bezterminowego przechowywania danych, jak również w braku jakiegokolwiek realnej możliwości kontroli, nie osiągnięto właściwej równowagi między ścierającymi się interesami publicznymi i prywatnymi. Trybunał przypomina swoje ustalenie, że państwu przysługuje nieco szerszy margines oceny w stosunku do przechowywania odcisków palców i fotografii (patrz paragrafy 84 powyżej). Ów poszerzony margines jednak nie wystarcza do tego, aby Trybunał mógł dojść do wniosku, że przechowywanie takich danych może być proporcjonalne do okoliczności, do których zalicza się brak jakiegokolwiek istotnych gwarancji, w tym brak jakiegokolwiek realnej kontroli.

97. Pozwane Państwo zatem przekroczyło w tym zakresie akceptowalny margines oceny, a przedmiotowe przechowywanie danych stanowi nieproporcjonalną ingerencję w prawo skarżącego do poszanowania życia prywatnego i nie może zostać uznane za konieczne w demokratycznym społeczeństwie.

98. W związku z powyższym doszło do naruszenia art. 8 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

99. Art. 41 Konwencji stanowi:

Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeżeli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi taka potrzeba, o przyznaniu słusznego zadośćuczynienia pokrzywdzonej stronie.

A. Szkoda

100. Skarżący dochodził odszkodowania za szkodę niemajątkową bez określenia kwoty.

101. Rząd zakwestionował to roszczenie.

102. Trybunał jest zdania, że — z powodów wyłożonych w wyroku w sprawie *S. i Marper (op.cit., § 134)* — orzeczenie, iż doszło do naruszenia,

może być uznane za stanowiące wystarczające słuszne zadośćuczynienie w tym zakresie. W związku z powyższym Trybunał odrzuca roszczenie skarżącego z tytułu szkody niemajątkowych.

B. Koszty i wydatki

103. Skarżący nie wnosił o zasądzenie kosztów ani wydatków; w związku z tym Trybunał nie zasądza niczego z tego tytułu.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE:

1. *uznaje* skargę za dopuszczalną;
2. *orzeka*, że art. 8 Konwencji został naruszony;
3. *orzeka*, że stwierdzenie naruszenia stanowi samo w sobie wystarczające słuszne zadośćuczynienie za wszelkie szkody niemajątkowe poniesione przez skarżącego;
4. *oddala* pozostałą część roszczenia skarżącego dotyczącego słusznego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie dnia 13 lutego 2020 r., zgodnie z Regulą 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Abel Campos
Kancelarz

Ksenija Turković
Przewodniczący